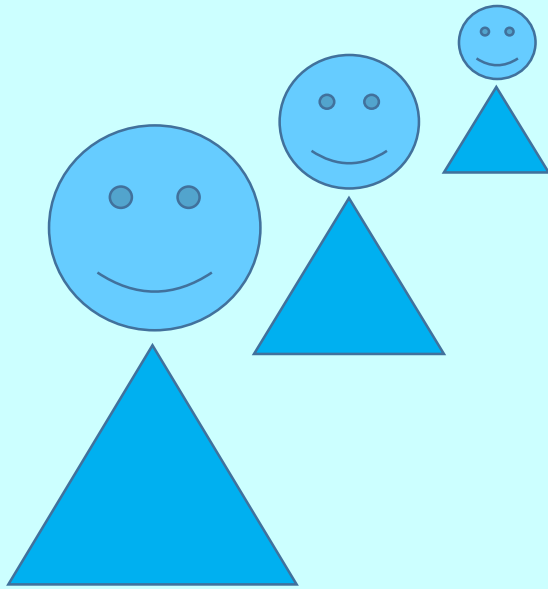

การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา (Lively Learning)

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา (Lively Learning)

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา

(Lively Learning)

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

พิมพ์เผยแพร่ มกราคม 2565

แหล่งเผยแพร่ ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้

<http://www.curriculumandlearning.com>

พิมพ์ที่ ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้

ลิขสิทธิ์ หนังสือเล่มนี้ไม่มีลิขสิทธิ์ จัดพิมพ์เพื่อการใช้ประโยชน์

ทางหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา

และส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และการแบ่งปัน

คำนำ

หนังสือเล่มเล็ก “การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา (Lively Learning)” เล่มนี้เขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจุดประกายความคิดและเสนอแนวทางการออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้นและมีความสุข

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง
ได้มากพอสมควร

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

สารบัญ

1. บทนำ	1
2. ชีวิตชีวาในการเรียนรู้	1
3. การออกแบบการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา	3
4. บทบาทผู้สอนเสริมสร้างชีวิตชีวาในการเรียนรู้	5
5. บทสรุป	7
บรรณานุกรม	8

การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา

(Lively Learning)

1. บทนำ

การเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพคือการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุก ตื่นเต้น ทำท่าย และมีความสุข โดยไม่จำกัดว่าการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านั้น จะเกิดขึ้นที่ใดก็ตาม ไม่ว่าจะเรียนรู้ที่บ้าน เรียนรู้ที่โรงเรียน หรือจะเป็น เรียนรู้แบบผสมผสานบ้านสลับโรงเรียนก็ตาม ล้วนจะทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ที่คงทน เห็นคุณค่าและรักการเรียนรู้ในที่สุด

2. ชีวิตชีวาในการเรียนรู้

การเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งใดๆ ด้วยจิตใจที่แจ่มชื่นเบิกบาน รู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของการเรียนรู้ โดยมีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถแสดงความสามารถออกมาได้อย่างอิสระ และสร้างสรรค์ มีโอกาสที่จะได้ใช้กระบวนการคิดตามความถนัด ของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นด้วยจิตใจใฝ่เรียนรู้

บรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเองและรับผิดชอบมากขึ้น สามารถนำตนเองในการเรียนรู้ (self-directed learning) ได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการมีคุณลักษณะบุคคลแห่งการเรียนรู้ในอนาคตต่อไป

ผู้เรียนที่เรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาจะมีพฤติกรรมสำคัญดังต่อไปนี้

1. กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง
2. วางแผนการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนและยืดหยุ่น
3. ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อย่างหลากหลาย
4. จัดการตนเองเพื่อบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้
5. กำกับตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้
6. ประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของตนเอง
7. สร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนถึงผลการเรียนรู้ของตนเอง
8. ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองตามเป้าหมายที่กำหนด
9. สะท้อนคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น
10. ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

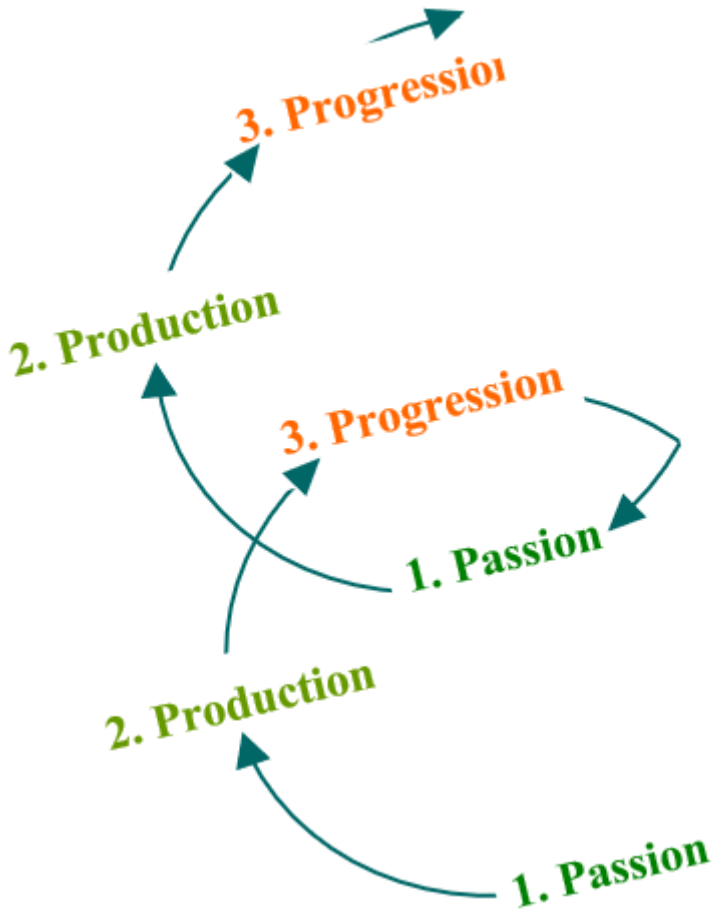
3. การออกแบบการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา

การออกแบบการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวามุ่งเน้นการให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ขั้นตอนที่มีลักษณะเป็นวงจรดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างแรงบันดาลใจ (Passion) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกระตุ้นผู้เรียนให้เห็นคุณค่าและต้องการเรียนรู้ ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเองและวางแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและยืดหยุ่น

ขั้นที่ 2 ใช้กระบวนการเรียนรู้ (Progression) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อย่างหลากหลายตามความถนัดของตนเองอย่างสอดคล้องกับแผนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย จัดการตนเองและกำกับตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมรวมทั้งประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของตนเอง

ขั้นที่ 3 นำสู่การสร้างสรรค์ (Production) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มาสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนถึงกระบวนการและผลการเรียนรู้ของตนเอง ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สะท้อนคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

ภาพประกอบ วงจรการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา

4. บทบาทผู้สอนเสริมสร้างชีวิตชีวาในการเรียนรู้

การเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวามีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญคือผู้สอนที่มีความสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนององธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนที่มีความหลากหลายซึ่งนับว่าเป็น **ความสามารถขั้นสูงของครูมืออาชีพ** ที่จะต้องมีทักษะการวิเคราะห์ผู้เรียนและความคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐาน

บทบาทผู้สอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา ประกอบด้วย การสร้างยึดมั่นผูกพันในการเรียนรู้ (Engagement) การเสริมพลังการเรียนรู้ (Empowerment) และการสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ (Enliven) ที่สอดคล้องกับบริบทของการจัดการเรียนรู้และธรรมชาติของผู้เรียน ดังนี้

บทบาทการสร้างความยึดมั่นผูกพันในการเรียนรู้ (Engage)

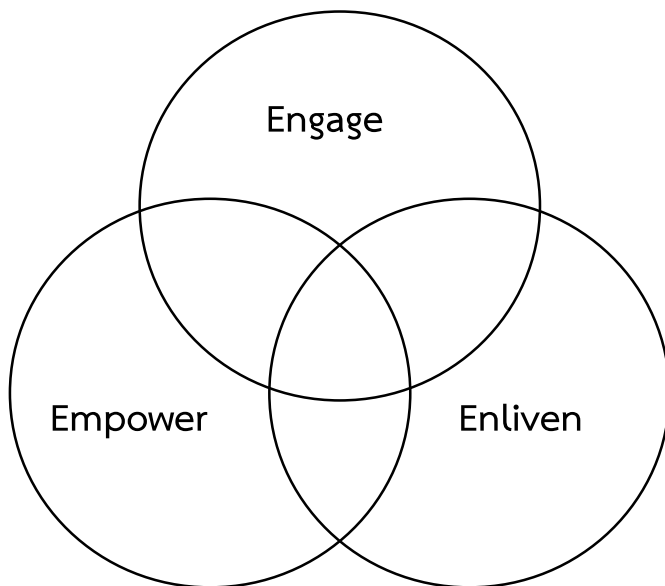
1. สร้างความไว้วางใจ (trust) ให้เกิดกับผู้เรียน
2. สร้างสัมพันธภาพที่ดีบนพื้นฐานของการยอมรับนับถือ
3. ความเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เรียน
4. ตีความสนใจ เอาใจใส่ ติดตาม และประทับใจ
5. ฟังผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง ไม่ด่วนสรุป ไม่ด่วนตัดสิน

บทบาทการเสริมพลังการเรียนรู้ (Empower)

6. กระตุ้นผู้เรียนให้มี Growth mindset
7. กระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้
8. กระตุ้นให้ผู้เรียนมีวินัยในการเรียนรู้และนำตนเอง
9. กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย
10. กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดอย่างหลากหลาย
11. ใช้พลังคำถามกระตุ้นการคิดขั้นสูงด้านต่างๆ
12. ให้ผู้เรียนเลือกและตัดสินใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
13. ให้กำลังใจและเสริมพลังความเชื่อมั่นในตน
14. ให้ผู้เรียนประเมินตนเองและสะท้อนคิดสู่การพัฒนา
15. ประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับที่กระบวนการเรียนรู้

บทบาทการสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ (Enliven)

16. กระตุ้นแรงบันดาลใจและแรงปรารถนาในการเรียนรู้
17. กระตุ้นแรงจูงใจภายในและความต้องการเรียนรู้
18. สื่อสารและสร้างบรรยากาศที่กระตือรือร้น
19. กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นและพยายาม
20. เป็นตัวแบบที่ดีของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ภาพประกอบ บทบาทผู้สอนเสริมสร้างชีวิตชีวาในการเรียนรู้

5. บทสรุป

ครูมีอาชีพออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีชีวิตชีวา ตื่นเต้น ทำท่ายและมีความสุข **อยู่ที่ไหนก็เรียนรู้ได้** ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทที่หลากหลายและสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 สายพันธุ์ต่างๆ

บรรณานุกรม

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2562). การโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการเรียนรู้ สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

การเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพ
คือการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา
ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนุก
ตื่นเต้น ทำท่าย และมีความสุข

